

İLETİŞİM

Metin Bobarođlu - M. Bülent Gürkan

Göstergebilim (semyoloji) Varlığın kendini gösterir.

İletişim nedir?

İletişim, bilgi iletişimin eş deyişle haberleşmenin (enformasyon) ön koşuludur.

İletişimin oluşabilmesi için

- Alıcı kaynak
- Verici kaynak ve
- Esnek ortam gereklidir.

İletişimde gösteren (sözcükler; taş, kalem, çiçek) ile gösterilen (varlık; obje, nesne) arasındaki bağıntı anlamsızdır.

Bu demektir ki bir Çinli ile konuştuğumuzda burada iletişim var ancak bilgi iletişimi yoktur. O halde iletişimin amacı "bilgi iletmek"tir.

Bu olayı anlambilim (semantik) inceler.

Semantik, sözcüğün objeden bağımsız olarak yorumlanması, eş deyişle varlığa anlam kazandırmaktır. Sözcükler dil ile madde arasındaki bağıntı ya da dolaylı bağıntıdır.

· Verici kaynaktan alıcı kaynağa sözcükler ulaştığında neler olmaktadır?

Burada ortak ilke "isim", "cisim" değildir. Köpek sözcüğü köpeklik niteliklerini taşımaz, köpek gibi ısırmaz, havlamaz, koklamaz.

Burada artık sözcük kendi kendinin ifadesidir.

Demek ki bir dili kullanırken hem semyoloji hem de semantik disiplinlerini aynı anda kullanmaktayız.

· İletişim nasıl bilgi iletişime dönüşür?

Öncelikle, gösterilen şeyin bir sinyali olması gerekmektedir. Ayrıca bu sinyal ya da sözcüklerin ortak bir anlam (standartlarda anlaşma durumu) taşıması da gerekir.

Bu olguya "dil" diyoruz.

Yalnızca sinyal, semantik açıdan anlamsızdır. Bu demektir ki, bir iletişimin gerçekleşmesi "alıcı kaynağın varlığı ilkesi"ne bağlıdır. Eş deyişle alıcı kaynak yoksa, iletişim yoktur. Bunun yanında sinyal, gürültü kaynağı içinde seçilebilir olmalıdır.

Bir de "alıcı kaynağın verici kaynaktan bağımsızlığı ilkesi" vardır, bu da bize referansların farklı olması gereğini gösterir.

Sinyal, alıcı kaynak ile verici kaynağın ortak paylaşımı ise, burada bir dil oluşur yani bilgi vardır. Fakat bu oluşan bilgi potansiyeldir yani pasif bir konumdadır.

Ancak bu bilgi, alıcı kaynak üzerinde tepkisel bir davranışa neden oluyorsa, orada bilgi-iletilişim eş deyişle haberleşme gerçekleşmiştir diyebiliriz.

Özetlersek: Bilgi iletişimin olabilmesi için;

- Sinyal ya da işaret
- Bunun bilgiye dönüşmesi ve
- Tepkisel bir davranış gerekmektedir.

Nerede tepkisel bir davranış varsa orada bir sinyal, bilgi, iletişim ve haberleşme vardır.

Çeşitleri:

Somut düzeyde: Çinli bakkal ile bir kefeye 1kg. ağırlık, diğer kefeye de pirinç koymak suretiyle bilgi iletişim kurulması.

Soyut düzeyde: Sözcüklerle anlarız yani "bir kg. pirinç ver" deriz.

Kavram düzeyinde: Bir gürültü kanalından anlamlı bir ifade çıkartmaya haberleşme denir.

- Gerçek (reel) haberleşme: Kalemimi ver.
- İmajiner haberleşme
- Açık gündemli: Şifre veya notalar ile yani algoritmalar ile haberleşme.
- Gizli gündemli: Algoritmalar gizlenir. Değişik dil kullanılır. Hasta önünde konuşma.
- Fantastik haberleşme: Sanat yoluyla haberleşme (tiyatro-sinema).

İlgi tam entropi = yorum

- dikkat,
- obje ya da konunun belirsizlik oranı,
- sıkı takip,
- konuya sevgi ya da nefret duyma.

İlgi tam konu kesin ve belirli ise = Anlam (yorum yok, bilgi var)

Entropi (belirsizlik) oranı, yorumun oranını belirler.

Bu bağlamda karar verme sürecindeki seçeneklerimiz "sezgi"dir.

İnsanın insanla haberleşmesinin ya da bilgi iletişiminin fiziği:

İnsanlar arasındaki iletişimin temel biçimi "konuşmak"tır. %100'lük bir iletişimin %70'ini mimikler, %20'sini ses, %10'unu sözcükler oluşturur. Ses ve sözcükler belli bir titreşimi (vibrasyon) taşırlar.

Doğadaki iletişime baktığımızda, sürekli olarak yeni yeni yaşam biçimlerinin doğmakta olduğunu görüyoruz.

Maddenin en yüksek organizasyonu olan insanın, en yüksek bilgi iletişimi kurarak kendini deneyimlemesinden yeni bir insan yavrusu doğuyor.

Akıl-bilgi-yaşantı iletişiminden de, eş deyişle sözlü-yazılı-görsel bilgi iletişiminden de eskiye bağlı olmayan yepyeni "akıllar" doğuyor, doğuruluyor. Doğudan nur alıyoruz, aklımız yeniden doğacak. Doğadaki doğurmada en yüce doğuş insan yavrusu iken, gerçeğin, hakikatin doğuşu aklın en ileri ve en yüce görünüşü değil mi?

Bu anlatımdan hareketle, iletişimin akıl düzeyinde ne demek olduğunu ve bilgi iletişimin insanda neler oluşturduğunu çözümlenmeye çalışalım.

Doğrudan algılama: Aklın madde ile iletişimi (dokunma, tatma, koklama, kaba vibrasyonlar)

Kavramlarla algılama: Aklın kavramlar ya da soyutlar ile iletişimi (duyma, görme, ince vibrasyonlar)

Kavramlarla iletişimde iletişimin fiziolojisi;

Kavramlarla iletişimde iletişimin maksimize edilmesi;

Kavramlardan felsefeye ve mantık kalıplarına geçiş;

Bütün bu iletişim biçimleri akılda neleri oluşturur, neleri oluşturmaz?

- Arzu Bilgi
- Emel Zekâ Aklın keskinliği
- İştah Düşünce
- Öğrenme Sezgi-İlham: Aklın kendinin araç olarak kullanılması hali
- Felsefe Anlam: Özgür akıl
- Mantık
- İlim
- Bilim

Toplu iletişim:

- Hasbıhal Sinergetik
- Konferans Program nakli
- Açık konferans Siberetik
- Münazara
- Münakaşa
- Sohbet

Bilgi iletişimin oluşması

Verici kaynak ® sinyal (görsel, işitsel bilgi)

Alıcı kaynak ® refleks, kavram, anlam yok.

Akıl, somut (madde-obje) ya da soyut (kavramlar) ile iletişim kuracak.

Alıcı kaynakta yalnız kulak var ise; işitsel

Alıcı kaynakta yalnız göz var ise; görsel

Alıcı kaynakta hem göz hem kulak varsa; görsel-işitsel.

Buradaki soru, insan yalnız göz ve kulaktan mı ibaret?

Verici kaynak sinyallerini sonsuz çeşitlilikte verse dahi, haberi alıcının niteliği belirler.

Bu bağlamda akıl, beynin bilgi işlem ve bilgi iletişim yeteneğidir.

Beynin bilgi işlem kapasitesi 10n'dir. Şimdi bu akıl iletişime başlayacak.

- Doğrudan bilgi iletişimi: (Akıl-madde iletişimi), Doğrudan algılama

Akıl önce maddeyi-objeyi deneyler. Deney sonucu akılda algı oluşur. Algının kendisi akılda bir durum (hal) meydana getirir. Bu durum zevk alma ya da almama halidir. Şimdi obje uyaran durumuna geçmiştir.

Artık obje daha önce deneylenerek akılda oluşmuş olan durumla (hal) haberleşir. (elmayı ısırдық, lezzet oluştu/elma uyaran oldu, lezzetle haberleşti).

Bu aşamada aklın yönelişi zevk iledir. Yararlılığı düşünemez. Akıl ilk deneyiminde zevk almışsa, bu algı yani zevk, akli yeniden aynı şeyi denemeye iter. Arzular bu şekilde oluşur. Bir başka deyişle bu algı, tekrar deneylemeye yönelişinde arzu adını alır.

Bu biçimiyle akıl arzuların yönetimine girmiş, emir altındaki akıl oluşmuştur. Algı tarafından yönetilmekte olup, özgür akıl değildir.

Doğrudan algılamada her deney zevki elde ettiğinde sonuca ulaşır ve doyum meydana gelir.

Her doyum arzuyu güçlendirerek iştahı oluşturur. Bundan sonra akıl, o şeylere karşı iştah duymaya başlar. (şehvetin genel ifadesine iştah diyoruz)

Maddenin insan tarafından en yüksek şekli ile haberleşmesi seks yoluyla olur. Burada en yüksek madde organizasyonu olan insan, kendini (kendi başkasını) deneylemektedir. Bu deneye yönelten faktör şehvettir. Deneyin ne kadar deneylendiğinin ölçüsünü de zevk belirler.

· Dolaylı bilgi iletişim: (Akıl-kavram iletişimi), Dolaylı algılama

Sözcükler ve kavramlar (dil) ile algılama ya da hakkında bilgiler ile algılama.

Burada objelere isimler (elma, kuş) takılmıştır. İsim, cisim değil, simgedir. İsim takmak nesne, olgu ve olayların gerçek bilgisinden kurtulmaktır. Algıların isimlendirilmesi yani simgeler, imgeleri (hayalleri) oluşturur.

Elmanın kendisi ® deneylendiği zaman oluşan algı

Elmanın ismi-simgesi ® bu simgeyi görünce önceki algının anımsanması

Burada uyarın objenin kendisi olmayıp "simge"dir. Bu simgeyi görünce o elmayı hayal ederek önceki zevki anımsayıp onu tekrar deneylemek için yönelmeye "emel" denir.

Burada kavramların özelleştirilmesi, özelleştirildiği noktalarda şuurlanmadır. Belirleme şuurlanmadır. Kavramsal şuurlanma yabancılaşmadır.

Bu durumdaki akıl da arzu ve emellerinin tutsağı olarak yaşamaktadır.

Bir de aklın yaptığı deneylerden sonra zevk almama durumu vardır. Bu konumda akıl pişmanlık duyar. Eş deyişle arzu, emel olmayınca akıl pişman olur ve kararsız kalır.

Bu durum belirsizliğe yani entropiye gider.

· Zevkle gidiş gizli entropi

· Pişmanlıkla gidiş açık entropi

Bu pişmanlık duygusu içindeyken akıl buluş (keşif) olarak bir bilgiye ulaşıyorsa, yani kendi kaosundan kozmos yapıyorsa, burada bilinmeyen (meçhul) uyarana yöneliş başlar. Akıl, ilhamın kaynağını bilmeden ilhama ulaşır. Bunu da sezgi zanneder. Entropi durmuş, çaresizlik çareyi doğurmuştur. Akıl çareyi ya da çıkış yolunu kendi kendinde aramayı deneylemiştir. Kararsızlık kararlılığa dönünce "denge" oluşur, pişmanlık kalktığı için akıl tekrar doğrudan ve kavramsal algılama pozisyonlarına döner.

Bütün bu durumlardaki deneyleri sürdürme çabası aklın güvensiz oluşundan (emniyetsiz) meydana gelir. Akıl çocuğa benzer, çocuk yuvadan uzaklaştıkça kendini güvensiz hisseder, buna karşın gene de uzaklaşmak ister.

Burada anne varsa yuva vardır. Anne yoksa orası mekândır. Güvensizliği duyduğu an yuvaya geri koşar. Aklın yuvası beyindir. Beyinde anne varsa akıl emniyettedir. Anne yoksa güvensizdir, korkuya düşer. Güven arama çabası doğaldır.

Anne nedir? Çocuk annenin yarattığıdır ve çocuk ancak kendini yaratanın yanında kendini güvencede hissetmektedir.

Peki, aklın annesi nedir? Ya da burada aklın hangi hali çocuktur? Aklın hem doğrudan algılayan hem de kavramsal algılayan halleri çocuktur. Aklın bu biçimlerinin annesi bu aklın kendisidir. Esas anne, berrak ve ayna gibi olan özgür akıldır.

Yuvaya dönen akıl, aynaya bakacak, ama yalnız kendini göreceği için, annem yok diyerek tekrar dışarı çıkıp annesini arayacaktır.

Akıl ancak gerçeği bilmekle güvencede olur.

Doğrudan algılama: bebeğin algılaması

Kavramlar ile algılama: hakkında bilgi

Eşyanın isimleri öğrenilmeye başladığında, kavramlarla algılama ya da hakkında bilgiler başlamıştır. İsim takmak olayın gerçek bilgisinden kurtulmaktır.

Alt kavram (somut): madde ile doğrudan ilişki. Çakmak

Üst kavram (soyut): madde ile değerler aracılığıyla ilişkide olan kavram. Güzel çakmak

Soyut kavramlar belirsiz kavramlardır. Güzel çakmak bir şuurlanmadır, kavramsal şuurlanmadır. Üst kavramların, alt kavramların farkına varması haline "şuur" denir.

Üst kavramlar, alt kavramlara farkındalığı oranında egemendir.

Yabancılaşma, kavramsal şuurlanma ile başlar. Tanıdık kavramlarda kavram kanıksaması olur.

Beyin faaliyet göstermez ve uyur. Bilgi işlemez, yalnızca çek eder.

İsim taktığımız zaman olay bilinmiş olur, bu nedenle hiçbir zaman gerçeği araştırılmaz.

Kavramlar, yaşamın tanımlarıdır.

Kavramlardan kurtuluş, kavramları gündeme getirip onları deneylemek ve anlamak yoluyla gerçekleşir. "Ay ışığında yüzerken şarkı söylemek" anlatımı, yaşandığı zaman "anlam"a dönüşecektir.

Yaşam hâldir, deneyimdir, bilgi aktarmaz.

Kavramlar ilimdir, kuramlardır, mantıklardır.

Anlam bu ikisinin birlikteliğindedir, öğrenim gerçekleşir ve bilim oluşur.

Cahil insan genellikle formel (Aristo) mantığı kullanır.

Bir şey ya vardır ya yoktur, ya siyahtır ya beyazdır, ya sevaptır ya günahdır vb. Yolda bir kaza görse, "Yazıklar olsun, öldü yok oldu, günah değil mi?" biçiminde yaklaşır. Onun için tek suçlu, dikkatsiz sürücüdür. Yıkıcı ve zarar verici bir yapısı vardır ve toplumda sonu linç olaylarına kadar varan bir dizi önyargılı davranışlara neden olur.

Bilgili insan olayları neden-sonuç mantığı ile değerlendirir. Determinist bir anlayışı vardır. Kazanın nedenlerini araştırır, esas nedeni saptamaya çalışır. Yaya yanlış yola çıktı, frenler tutmadı ya da sürücü içkiliydi vb. Zarar verici değildir. Ne gerekiyorsa onu yapar.

Bu mantık biçiminde karşı sav (antitez) gizlidir, eş deyişle gündeme gelmemiştir. Bir malı satarak para kazanacağını düşünür. Ancak mal satılmazsa kazanç da olmayacaktır.

Diyalektik anlayış hem savı (tez) hem de karşı savı (antitez) oluşturarak bireşime (sentez) gitmeyi amaçlar. Tezini ortaya koyar, antitezini arar (riski arar).

100 TL.'lik malı, 125 TL'ye satmayı düşünürken;

"Birazını peşin alalım, maliyeti peşin alalım ya da fiyatı fazla koyup hem maliyeti hem kârı peşin alalım" gibi riski azaltıcı ve giderek ortadan kaldıracı yollar arar. Tüm seçenekleri hesaba katabilirse yanlış yapmaz bir mantık biçimine dönüşür.

Düşünce alanında bu mantığı kullanan kişi "tartışılmaz insan" konumuna gelir. Yargılarında diyalektik olur, özeleştiriyeye girer ve onu sarsamazsınız. Bu duruma "doğruların tutsaklığı" denir.

Bu mantık (diyalektik) biçimini "belirsizlik" çökertir. Tüm bilgiler elde edilmiş ya da tüm seçenekler değerlendirilmiş olsa da dıştan gelen bilgiler (yeni buluşlar, keşifler-icatlar vb.) bu mantığı sallar.

Bilgi sonsuz olduğundan her zaman belirsizlik olacaktır. Diyalektik belirmişlik düzeyinde çalışır. Dıştan bilgi gelince o da bu mantık ile asimile olup yeniden tez meydana gelecektir diye düşünebiliriz. Ancak kontrol kalkmıştır. Rastlantılara bağlı demektir.

Tüm altın verileri değerlendirilse bile bir simyacı altın yapar, kontrol biter. Kontrol olmadığı için diyalektik olaylara mahkûmdur, altında kalır. Kuantum ve tasyon bilgileri diyalektiği çökertmiştir.